

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

ÜÇÜNCÜ DAİRE

ALTINDAĞ VE İPEK - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 42921/02)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

20 Ekim 2009

İşbu karar Sözleşme'nin 44 / 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı düzeltmelere tabi tutulabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan ve (42921/02) başvuru no'lu davanın nedeni bu ülkenin 13 vatandaşı, Necla Altındağ, Zelal Altındağ, Pelin Altındağ, Remziye İpek, Fatma İpek, Hanife Altındağ, Asya Altındağ, Baran Altındağ, İhsan Altındağ, Süleyman Altındağ, Abdullah Altındağ, Muhammet Altındağ ve Zülküf Altındağ'ın (başvuranlar) 20 Eylül 2002 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvuru.

Başvuranlar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde Diyarbakır Barosu avukatlarından S. Korkmaz ve A. Süer tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

DAVANIN KOŞULLARI

Başvuranlar sırasıyla 1970, 1989, 1993, 1965, 1975, 1940, 1981, 1987, 1977, 1967, 1933, 1971 ve 1979 doğumlu olup Diyarbakır'da ikamet etmektedir.

6 Aralık 1996 tarihinde birçok başvuranın babası Şah İsmail Altındağ, Hizbullah mensupları ile köy korucuları arasında çıkan silahlı çatışmada Hizbullah mensuplarının açtığı ateşle öldürülmüştür.

Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı 24 Aralık 1996 tarihinde konu (*ratione materia*) bakımından yetkisizlik kararı vererek davayı Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne (DGM) göndermiştir. Mevcut başvurunun AİHM'ye yapıldığı sırada dava halen devam etmekteydi ve cinayetin faillerine yönelik herhangi bir ceza davası sonuçlanmamıştı.

15 Eylül 1997 tarihinde başvuranlar Diyarbakır İdare Mahkemesi'ne giderek İçişleri Bakanlığı aleyhinde tazminat davası açmış ve adli yardım talebinde bulunmuşlardır. Başvuranlar maddi tazminat taleplerine ilişkin hakları saklı tutulmak kaydıyla 3.500.000.000 TL (yaklaşık 18420 Euro) maddi tazminat ve 5.200.000.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

19 Eylül 1997 tarihinde İdare Mahkemesi, adli yardım talebini reddederek başvuranların otuz gün içinde yargılama masraflarını ödemeleri gerektiğini bildirmiştir.

24 Ekim 1997 tarihinde İdare Mahkemesi bir ön talebin yapıldığı bilgisinin verilmediği gerekçesiyle başvuruyu kabul etmemiş, 9 Aralık 1997 tarihinde bunu idari talep olarak İçişleri Bakanlığı'na iletmiştir.

22 Nisan 1998 tarihinde İçişleri Bakanlığı'ndan herhangi bir yanıt gelmemesini olumsuz bir zımni cevap olarak değerlendiren başvuranlar tazminat taleplerini yinelemiş ve aynı rakamları talep etmişlerdir.

Belirtilmeyen bir tarihte bilirkişi raporunu tamamlayarak müteveffanın eşine ve çocuklarına 17.798.661.902 TL maddi tazminat ödenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Mahkeme 21 Mart 2001 tarihli bir karar ile Bakanlığın müteveffanın eşi Necla Altındağ ve çocukları Baran Altındağ, Zelal Altındağ ve Pelin Altındağ'a 3.500.000.000 TL (yaklaşık 4.000 Euro) ödemesine hükmetmiş ve bunun adı geçenlerin önceki talepleri olduğunu vurgulamıştır.

Mahkeme sözkonusu bu meblağa İçişleri Bakanlığı'na tazminat talebinin yapıldığı tarihten itibaren basit gecikme faizi oranının uygulanmasını istemiştir. Mahkeme herhangi bir talepte bulunmayan başvuran Pelin Altındağ haricinde, Necla Altındağ'a 500.000.000 TL ve diğer başvuranların her birine 200.000.000 TL manevi tazminat ödenmesine ve bu meblağlara yasal faiz işletilmemesine karar vermiştir. Başvuranlara maddi ve manevi tazminat olarak ödenen toplam miktar 6.200.000.000 TL' dir (yaklaşık 7.093 Euro).

Başvuranlar temyize gitmemiş, 15 Haziran 2001 tarihinde Diyarbakır İcra Müdürlüğü'ne başvurmuştur.

Yine 15 Haziran 2001 tarihinde Bakanlık Danıştay'dan kararın yürütmesinin durdurulmasını talep etmiştir.

12 Kasım 2001 tarihinde Danıştay bu talebi reddetmiştir.

27 Şubat 2002 tarihinde Maliye Bakanlığı ödeme için onay vermiştir.

14 Mart 2002 tarihinde başvuranlara toplam 15.103.250.000 TL (yaklaşık 12.690 Euro) ödenmiştir.

HUKUK

I. AİHS'NİN 6/1 VE MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar yargılama süresinin uzunluğu nedeniyle AİHS'nin 6/1 maddesinde öngörülen «makul süre» ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

Hükümet bu iddiaya karşı çıkarak yargı sürecinin uzunluğunun makul olduğunu savunmaktadır.

AİHM, AİHS'nin 35/3 maddesi uyarınca sözkonusu şikayetin herhangi bir kabuledilemezlik gerekçesi içermediğini kaydetmektedir. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

AİHM esas ile ilgili olarak, başvuranların şikayetçi oldukları sürecin 9 Aralık 1997 tarihinde başlayıp 14 Mart 2002 tarihinde sona erdiğini not etmektedir. Bu süre dört yıl üç aydan fazladır. Zira, AİHM daha önce de buna benzer sorunları ortaya koyan birçok başvuruyu incelediğini ve mahkemenin bu konudaki yerleşik içtihadı ışığında «makul süre» ilkesinin ihlal edildiği sonucuna vardığını hatırlatır (Bkz. diğer birçokları arasında Frydlender-Fransa kararı no: 30979/96).

AİHM ayrıca davanın özel bir karmaşık yapısının bulunmadığını ve başvuranların tutumunun sözkonusu sürecin uzamasına etki etmediğini vurgular. AİHM diğer hususların yanı sıra mevcut başvuruda dört başvuranın babaları ve eşlerinin ölümü nedeniyle temel mali bir destekten yoksun kaldıkları göz önüne alındığında davanın başvuranlar açısından ne denli önem arz ettiğini hatırlatır (Bkz. diğerleri arasında, Zimmermann ve Steiner-İsviçre kararı, 13 Temmuz 1983). Bu itibarla, enflasyonun reel oranı ile yasal faiz oranı arasındaki fark dikkate alındığında tazminata hükmeden yargı kararının ivedilikle sonuçlanmasında başvuranların şahsi olarak büyük menfaatleri bulunmaktaydı (Bkz. diğerleri arasında, *mutatis mutandis*,

Obermeier-Avusturya, 28 Haziran 1990, seri A, no: 179, Caleffi-İtalya 24 Mayıs 1991 ve Karakaya-Fransa, 26 Ağustos 1994, seri A, no:289-B).

Bu başvuruda farklı bir sonuca ulaşılmasını sağlayacak herhangi bir unsurun yokluğunda, AİHM aynı gerekçelere dayalı olarak AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

II. AİHS'YE EK 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar yargılamanın uzunluğu nedeniyle Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi ile güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden yakınmaktadır.

AİHM, bu şikayetin yukarıda incelenen şikayet ile ilintili olduğunu anımsatarak şikayeti kabuledilebilir ilan etmektedir.

AİHS'nin 6/1 maddesinde yapılan ihlal tespiti ışığında, AİHM bu hükmün ayrıca incelenmesine gerek olmadığını saptamaktadır (Bkz. Zanghi-İtalya kararı, 19 Şubat 1991, seri A, no: 194-C).

III. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI HAKKINDA

Başvuranlar 40.000 Euro maddi tazminat ve dört başvuran için 20.000 Euro manevi tazminat talep etmektedir. Başvuranlar ayrıca yakınlarının vefatı, yargılamanın hakkaniyete uygun olmaması ve iç hukukta kendilerine verilen meblağın yetersiz olması nedeniyle manevi tazminat olarak 10.000 TL (talebin yapıldığı dönemde 5.000 Euro) talep etmektedir.

Hükümet bu meblağlara karşı çıkmaktadır.

AİHM maddi zarar ile ilgili olarak yapılan ihlal tespiti ile öne sürülen talep arasında hiçbir illiyet bağı kuramamakta ve bu talebi reddetmektedir. AİHM ayrıca başvuranların yakınlarının vefatı nedeniyle toplu halde yaptıkları manevi tazminat talebini de reddetmektedir.

Buna karşılık, AİHM müteveffanın eşi Necla Altındağ, çocukları Baran Altındağ, Zelal Altındağ, Pelin Altındağ'a ortaklaşa 6.000 Euro manevi tazminat ödenmesini ve bu meblağlara gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı orana üç puanlık bir artışın eklenmesini uygun görmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Yargılama süresinin aşırı olması (AİHS'nin 6/1 maddesi) ve Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi bağlamında başvurunun *kabuledilebilir*, bunun dışındakiler bağlamında *kabuledilemez olduğuna*;
2. AİHS'nin 6/1 maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin ayrıca incelenmesine *gerek olmadığına*;

4. a) AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden TL' ye çevrilmek üzere, Savunmacı Devlet tarafından müteveffanın eşi Necla Altındağ, çocukları Baran Altındağ, Zelal Altındağ, Pelin Altındağ'a ortaklaşa 6.000 (altı bin) Euro manevi tazminat *ödenmesine*;

b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz *uygulanmasına*;

5. Adil tatmine ilişkin diğer tüm taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 20 Ekim 2009 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.